

Detaljbudget 2020

Kollektivtrafiknämnden

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Mål och fokusområden	5
2.1	Hållbar, innovativ och kreativ region	5
2.1.1	Det hållbara resandet ska öka och bidra till möjligheterna att bo, verka och vistas i hela regionen	5
2.1.1.1	Utveckla målbild för det storregionala bussnätet	7
2.1.2	Hela regionen ska växa. Jobb, kommunikationer samt delaktighet och attraktivitet i både stad och land ska öka	8
2.1.3	Klimatutsläppen från fossil energi i Västra Götaland ska minska	8
2.1.3.1	Öka takten i "Klimat 2030 Västra Götaland ställer om"	8
3	Ekonomiska förutsättningar	10
3.1	Ekonomi och verksamhet i balans	10
3.2	Ekonomiskt resultat	10
3.2.1	Resultatbudget Beställare regional utveckling	10
3.3	Eget kapital och obeskattade reserver	11
3.4	Investeringar	11

1 Sammanfattning

Kollektivtrafiknämnden har som uppdrag att ansvara för uppgiften som regional kollektivtrafikmyndighet och ansvarig för kollektivtrafiken i Västra Götaland. Kollektivtrafiknämnden är beställarnämnd till Västtrafik AB som är utförarorganisation för all samhällsbeställd regional kollektivtrafik i Västra Götaland. Nämnden har också ansvaret att samverka med kommunerna kring de långsiktiga strategiska frågorna för kollektivtrafikens utveckling, och att verka för forskning och utveckling inom kollektivtrafikområdet.

FN:s Agenda 2030 med 17 utvecklingsmål och delmål syftar till att utrota fattigdom, minska människans påverkan på klimatet, bekämpa ojämlikheter inom och mellan länder samt bygga fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen. Kommuner och landsting har en viktig roll i genomförandet av agendan. De globala målen har både en direkt och indirekt relevans för den verksamhet som bedrivs inom VGR. I VGR integreras agendan i arbetet med regionala utvecklingsstrategin och i arbetet med revideringen av Trafikförsörjningsprogrammet som görs 2019-2020.

Prioriterade aktiviteter för kollektivtrafiknämnden 2020 är:

Övergripande mål: Andelen hållbart resande ökar i hela Västra Götaland och kollektivtrafikresandet fördubblas för en attraktiv och konkurrenskraftig region

- Följa genomförande av Västtrafiks uppdrag
- Revidera av Trafikförsörjningsprogrammet
- Arbeta med analys- och omvärldsbevakning
- Vidareutveckla samordning av processer för Samhällsplanering och kollektivtrafikplanering
- Hållbart resande väst – fokus på samverkan företag/arbetsgivare 2020 (särskild verksamhetsplan beslutas i december)
- Forskning och innovation (följer Programmet för hållbara transporter)

Trafikförsörjningsprogrammets delmål 1: Ökad tillgänglighet i hela Västra Götaland

- Ta fram strategin; Målbild tåg 2028, inklusive storregional busstrafik
- Utveckla kollektivtrafikplaner för regionala pendlingsnav, samt verka för genomförandet
- Ta fram åtgärdsvalsstudie för Metrobuss i Göteborg-Mölndal-Partille

Trafikförsörjningsprogrammets delmål 2: Attraktiv kollektivtrafik

- Följa upp genomförandet ny zonstruktur för biljettpriserna
- Besluta om Västtrafiks prisjusteringar
- Besluta om trafikplikt och omhändertagade myndighetsuppgifter för kommersiell trafik

Trafikförsörjningsprogrammets delmål 3: Alla resenärsgupper beaktas

- Uppföljning och metodutveckling för strategin; Kollektivtrafik på jämlika villkor

- Fokus ökad trygghet i kollektivtrafiken

Trafikförsörjningsprogrammets delmål 4: Minskad miljöpåverkan

- Följa /driva genomförandet av miljö-och klimatstrategin
- Analys och omvärldsbevakning för att snabbt kunna möta förändrade förutsättningar avseende utvecklingen av förnybara/fossilfria energikällor

Detaljbudgeten följer regionfullmäktiges budgets struktur för mål och fokusområden. Trafikförsörjningsprogrammets mål och dess aktiviteter ovan är insorterade, och följer därav inte fullt ut samma ordning som ovan.

2 Mål och fokusområden

2.1 Hållbar, innovativ och kreativ region

2.1.1 Det hållbara resandet ska öka och bidra till möjligheterna att bo, verka och vistas i hela regionen

Trafikförsörjningsprogram: Övergripande mål: Andelen hållbart resande ökar i hela Västra Götaland och kollektivtrafikresandet fördubblas för en attraktiv och konkurrenskraftig region

Följa genomförandet av Västtrafiks uppdrag och fullgöra myndighetsuppdraget

Kollektivtrafiknämndens grundläggande uppgift är att vara beställarnämnd till Västtrafik. Uppföljning sker genom fördjupade redovisningar vid fem av året nämndmöten, genom skriftlig och muntlig rapportering från Västtrafik, utöver delårs- och årsrapporter.

Kollektivtrafiknämnden har i uppdrag att genomföra de uppgifter som åligger VGR i egenskap av kollektivtrafikmyndighet. Här ingår att fatta beslut om trafikplikt inför att Västtrafik upphandlar trafik.

Trafikpliktsbeslut innebär att myndigheten signalerar ett samhällsansvar för trafikering av det område som trafikpliktsbeslutet omfattar. Ytterligare en uppgift är att **registrera kommersiell linjelagd trafik** som trafikföretag rapporterar till VGR som kollektivtrafikmyndighet.

Analys och omvärldsbevakning

Kollektivtrafiknämnden har som kollektivtrafikmyndighet i uppdrag att bedriva övergripande strategiskt arbete inom området kollektivtrafik och följa utvecklingen inom kollektivtrafikområdet. Viktig källa till omvärldsbevakning är genom medlemskap i nationella organisationer såsom SKL och branschorganisationen Svensk kollektivtrafik, och den internationella branschorganisationen UITP, samt forskningscentret K2 (Sveriges kunskapscentrum för kollektivtrafik). Att successivt, löpande ta fram analysunderlag kopplat till trafikförsörjningsprogrammets mål ingår i kollektivtrafik- och infrastrukturavdelningens uppdrag.

Samhällsplanering och kollektivtrafik som ömsesidig process

Kollektivtrafik och övrig samhällsplanering behöver ske mer samordnat. Det kräver ömsesidigt kunskapsbyggande hos kommun/Västtrafik/VGR. Frågan är omfattande och drivs med en arbetsgrupp med representanter från kommuner, Västtrafik, VGR och länsstyrelsen. Arbetsgruppen har tagit fram kunskapsunderlag som kommer att utgöra diskussionsunderlag i tjänstemannanätverk och de delregionala kollektivtrafikråden i syfte att lägga fram principer gällande förväntat kollektivtrafikutbud kopplat till bebyggelseplaneringen, samt konkreta förslag för att förbättra och samordna planeringsprocesserna hos kommun och region. Parallellt pågår en mer övergripande process för att ta fram en övergripande regional målbild för regionens fysiska struktur, för att stärka samordningen mellan bebyggelseplanering, kollektivtrafik och infrastruktur.

Hållbart resande väst

Hållbart resande väst är en kompetens- och projektplattform, som syftar till att driva på arbetet med ett hållbart resande genom främst beteendepåverkande åtgärder. Verksamheten sker genom en nätverksorganisation i samverkan med Kommunalförbunden, Region Halland, Västtrafik, Energikontoret och kommunerna där VGR har det sammanhållande ansvaret. Kollektivtrafiknämnden beslutar om Hållbart resande västs verksamhetsplan årligen i december. Fokus 2020 kommer att vara på samverkan med företag/arbetsgivare. Ett samarbete kring hållbart resande mellan Hållbart resande väst, Västsvenska handelskammaren, Västtrafik, Klimat 2030 och företag/arbetsgivare i regionen planeras med syfte att bidra till en bättre miljö, bättre hälsa hos de anställda och öka attraktiviteten för arbetsgivarna.

Forskning och innovation - Program för hållbara transporter

Att verka för forskning och utveckling inom kollektivtrafikområdet ingår i kollektivtrafiknämndens grunduppgifter och genomförs också i trafikförsörjningsprogrammet. Västra Götalandsregionen ska sträva efter att vara i framkant. Det handlar dels om att ta till sig av den samlade kunskapen för bättre beslutsunderlag till den ordinarie verksamhetsutvecklingen, dels om att testa nya idéer i praktiken för att driva på utvecklingen i riktning mot målen i trafikförsörjningsprogrammet samt bidra i den snabba teknik- och samhällsutveckling som pågår och behov av kompetensomställningen i branschen.

Kollektivtrafiknämnden kanaliserar sina resurser genom *Programmet för hållbara transporter*. Det är ett program som är gemensamt för kollektivtrafiknämnden, miljönämnden och regionutvecklingsnämnden. Genom att samla resurser kan VGR bli en tydligare och starkare aktör gentemot externa parter. Programmet är bredare än bara kollektivtrafik och har fyra tematiska områden: Energieffektivisering, förnybara drivmedel och el, transporteffektivitet och automatisering och uppkoppling, där kollektivtrafiknämnden finansierar projekt och samverkansmiljöer för kollektivtrafiken och övriga hållbara transportmedels utveckling.

Långsiktiga åtaganden som kollektivtrafiknämnden har idag är dels Electricity-samarbetet, och dels Urbana stationssamhället. För Electricity-samarbetet gäller nuvarande samarbetsavtal till och med 2021. För Urbana stationssamhället går nuvarande avtal ut 2019, och förslag till förnyad inriktning och fortsättning lyfts till kollektivtrafiknämnden omkring årsskiftet. Västra Götalandsregionen är också en av avtalsparterna i K2, ett nationellt forskningscentrum för kollektivtrafik (avtal till 2024).

Kollektivtrafiknämndens FoI-insatser prioriteras utifrån målen i Trafikförsörjningsprogrammet. Projekt år 2020 föreslås prioriteras främst inom;

- Forskning: Långsiktig finansiering av kollektivtrafikens utveckling
- Elektrifiering och digitalisering: t ex autonoma delade fordon, smarta kombinationer av olika färdssätt samt testarena för framtidens IT-lösningar i kollektivtrafiken
- Miljöteknik: bränslemix för fossilfrihet, energieffektivitet och minskat buller
- Samhällsplanering: kollektivtrafik och samhällsbyggnad/stadsutveckling,

beteendeförändring

· Social hållbarhet och trygghet: orsakssamband, effektiva åtgärder, planeringsmodeller

Påverkansagenda för kollektivtrafikens utveckling

För att kunna agera mer proaktivt i frågor som VGR inte själva styr över behöver kollektivtrafiknämnden en tydlig bild av vilka frågor som är viktigast att påverka för att nå målen i trafikförsörjningsprogrammet, och vilka kanaler som är relevanta att rikta påverkan mot. För de frågor som kollektivtrafiknämnden beslutar prioritera för 2020 kommer kommunikations- och utredningsaktiviteter att utarbetas.

Trafikförsörjningsprogrammets delmål 2: Attraktiv kollektivtrafik

Införa ny zonstruktur

Kollektivtrafiknämnden följer upp genomförandeplanen för införande av ny zonstruktur 2020. Kollektivtrafiknämnden ansvarar också för att, inom ramen för regionfullmäktiges budgetbeslut, årligen besluta om kollektivtrafikens **biljettpriser**. En ny och enklare zonstruktur syftar till att sänka tröskeln till att resa kollektivt och därmed bidra till fler och nöjdare resenärer.

Trafikförsörjningsprogrammets delmål 3: Alla resenärsgupper beaktas

Hösten 2018 beslutade kollektivtrafiknämnden om en ny strategi; Kollektivtrafik på jämlika villkor – med utgångspunkt i de sju diskrimineringsgrunderna. Strategin ingår därmed som del i trafikförsörjningsprogrammet och är underlag för Västtrafiks uppdrag. VGR är föregångare med denna typ av strategi och flera områden behöver fortfarande metodutveckling för att nå målen i strategin. Fortsatt utvecklingsarbete planeras under 2020. Vidare föreslår ett fortsatt fokus på att öka tryggheten i kollektivtrafiken. Öka kunskapen om verkningsfulla åtgärder samt fortsätta bygga kunskap för att förstå problematiken och förutsättningarna bättre.

2.1.1.1 Utveckla målbild för det storregionala bussnätet

Kollektivtrafiknämnden har under 2019 påbörjat uppdraget att ta fram en konkretisering av Målbild tåg 2035, för tågtrafikens utveckling till 2028. Här ingår uppdraget att även inkludera den storregionala busstrafiken.

Målbild tåg 2028, inklusive storregional busstrafik

Målbild tåg 2035 pekar ut riktningen för tågtrafikens utveckling på lång sikt och vilka infrastrukturbehov som en utvecklad regional tågtrafik behöver. Målbilden visar att det finns behov av stora investeringar i järnvägen. Målbilden har också under 2017-2018 kompletterats med Västtågsutredningen för fler tågstopp i Västra Götaland, samt Funktionsutredningen som visar på en höjd ambition och utveckling för stråket Göteborg-Borås-Jönköping. För att förbereda inför nästa revidering av transportinfrastrukturplanerna har kollektivtrafiknämnden beslutat att ta fram ett underlag, med fokus på mållåret 2028. Utredningen ska också beakta storregional busstrafik där tåget inte utgör ett alternativ för att knyta samman regionen och regionen med viktiga målorter utanför Västra Götaland. Under 2019 kommer dialog om förslag ske i kollektivtrafikråden

och med grannlänerna, för att under 2020 gå vidare till remiss- och beslutsprocess.

2.1.2 Hela regionen ska växa. Jobb, kommunikationer samt delaktighet och attraktivitet i både stad och land ska öka

Trafikförsörjningsprogrammets delmål 1: Ökad tillgänglighet i hela Västra Götaland

Kollektivtrafikstrategier regionala pendlingsnav - Uddevalla

Kollektivtrafiknämndens ambition är att kollektivtrafikstrategier ska finnas för de fem regionala pendlingsnaven, som en del av trafikförsörjningsprogrammet. Arbetet görs i samverkan med berörda kommuner och leds av stadstrafikforum för respektive regionalt pendlingsnav. Under 2020 planeras en strategi tas fram som kan ligga till grund för Uddevallas långsiktiga utveckling av stadsbebyggelse och kollektivtrafik. Därefter finns beslutade kollektivtrafikstrategier för samtliga pendlingsnav.

Verka för genomförandet av beslutade planer och strategier för utbudet utveckling

För flera beslutade strategier och planer krävs fortsatta strategiska utredningar för att kunna genomföra förändringar i kollektivtrafiksystemet. Här kan särskilt nämnas;

- Metrobuss. Ett nytt snabbusskoncept i och kring Göteborgsområdet som har tagits fram inom ramen för Målbild Koll2035. Målet är att ha framme ett fullgott beslutsunderlag för hela Metrobussystemet till sommaren 2020, inför nästa revidering av nationell infrastrukturplan. Utredningen görs i samverkan med Trafikverket och följer trafikverkets modell för Åtgärdsvalsstudier.
- Olika delutredningar kopplat till nationell och regional infrastrukturplan, Västsvenska paketet och Sverigeförhandlingen, som avser järnväg och annan infrastruktur för kollektivtrafikens utveckling
- Olika delutredningar kopplat till genomförandeplaner i naven bl a elektrifiering, depåer och linjenätsutredningar

2.1.3 Klimatutsläppen från fossil energi i Västra Götaland ska minska

2.1.3.1 Öka takten i "Klimat 2030 Västra Götaland ställer om"

Trafikförsörjningsprogrammets delmål 4: Minskad miljöpåverkan

Inom detta fokusområde lyfts arbetet med att minska kollektivtrafikens egen klimatpåverkan. Kollektivtrafiken bidrar även tydligt till minskad klimatpåverkan genom en överflyttning från privat bil till kollektivtrafik, vilket främst hanteras inom Hållbart resande västs arbete. Utfasning av fossila drivmedel ingår i Västtrafiks uppdrag och sker successivt genom respektive upphandling. Nettoutsläppen av koldioxid ska minska med 80 %

från 2006 till 2020. Detta innebär att de mest hållbara drivmedlen måste prioriteras.

Miljö- och klimatstrategi för kollektivtrafiken beslutades 2018. Strategin ger riktlinjer för val av drivmedel. Kollektivtrafiknämnden följer Västtrafiks genomförande av strategin samt arbetar med kompletterande utredningar, analys och omvärldsbevakningar då snabba förändringar sker inom området förnybara drivmedel.

3 Ekonomiska förutsättningar

3.1 Ekonomi och verksamhet i balans

Utöver den egna delårsrapporteringen för nämnden följer kollektivtrafiknämnden genomförandet av Västtrafiks uppdrag. Framdrift och resultat redovisar per delmål i trafikförsörjningsprogrammet vid respektive nämndmöte. Fördjupad analys kring ekonomi kopplat till måluppfyllelse sker årligen i samband med att Västtrafik tar fram sin långtidsprognos för verksamhet och ekonomi. (Redovisning sker i kollektivtrafiknämnden i januari/februari årligen). För 2020 har risker kopplat till Västtrafiks ekonomi lyfts främst kopplat till förändrad zonstruktur, och dess påverkan på intäkterna. Därtill risker kopplat som rör osäkerhet i priser på förnybara bränslen. Därtill råder normal osäkerhet gällande trafikavtalens index samt intäkter, där relativt små/ normala avvikelser från budget snabbt resulterar i relativt höga belopp. Index kan utvecklas åt två håll; positivt eller negativt. När index har utvecklats positivt har Västtrafik fått ett överskott som nu återfinns i så kallade obeskattade reserver. Förutsatt att dessa får nyttjas för att balansera resultatet om index enstaka år utvecklas negativt, kan risken bedömas som liten.

3.2 Ekonomiskt resultat

Av kollektivtrafiknämndens totala budgetram om 5 134,7 mnkr går merparten 5 099 mnkr som ekonomisk ram/driftbidrag till utföraren Västtrafik AB kopplat till det uppdrag som nämnden beslutat – KTN 2019-00133 på sitt septembersammanträde.

De ekonomiska förutsättningarna, 35,7 mnkr för nämndens egna ansvarsområde, tar sin utgångspunkt från budget och verksamhet 2019

3.2.1 Resultatbudget Beställare regional utveckling

Resultatbudget (mnkr)	Budget 2019	Prognos aug 2019	Budget 2020
Statsbidrag	0,0	0,0	0,0
Övriga erhållna bidrag	0,0	0,8	0,8
Övriga intäkter	1,0	0,2	0,4
Verksamheten intäkter	1,0	1,0	1,2
Personalkostnader, inkl. inhyrd personal	-3,6	-3,7	-,8
Driftbidrag till utförare inom regionen	-4 810,0	-4 810,0	-5 099,0
Övriga lämnade bidrag	0,0	0,0	0,0
Verksamhetsanknutna tjänster	0,0	0,0	0,0
Material och varor, inkl förbrukningsmaterial	-0,4	-0,2	-0,4
Lokal- och energikostnader	0,0	-0,1	0,0
Övriga tjänster, inkl konsultkostnader	-31,4	-30,6	-31,7
Avskrivningar	-0,1	-0,1	-0,1
Övriga kostnader	-0,9	-0,8	-0,9
Verksamhetens kostnader	-4 846,4	-4 845,4	-5 135,9

Regionbidrag	4 854,4	4 854,4	5 134,7
Finansiella intäkter/kostnader m.m.	0,0	-0,1	-0,1
Resultat	0,0	1,0	0,0

3.3 Eget kapital och obeskattade reserver

Kollektivtrafiknämnden hade vid ingången 2019 (efter bokslutsjustering RS 2019–01881) ett eget kapital motsvarande 92 mnkr. Med hänsyn till redovisad prognos för helåret 2019 i samband med delårsbokslut augusti, kommer det ingående egna kapitalet 2020 vara 93 mnkr.

3.4 Investeringar

Nämnden har för egen del inga dedikerade investeringsramar. Investeringar rörande Västtrafiks verksamhet hanteras i särskild ordning i den regiongemensamma investeringsprocessen, t ex avseende inköp av tåg. Investeringar som rör spårvagnstrafiken görs enligt gällande avtalsmodell av Göteborgs stad. Större investeringar i resecentrum och hållplatser är beslutade i regional infrastrukturplan.